

Sygn. akt III PK 98/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSA Ewa Stefańska

w sprawie z powództwa A.P.

przeciwko Domowi Dziecka [...]

o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadwymiarowych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 kwietnia 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w [...]

z dnia 4 marca 2016 r., sygn. akt IV Pa .../16,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 marca 2016 r., sygnatura akt IV Pa .../16, Sąd Okręgowy
– Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] oddalił apelację pozwanego Domu

Dziecka [...] od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w [...] z dnia 27 października 2015 r., w którym zasądzono od pozwanego na rzecz powódki A.P. tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadwymiarowych w okresie od lutego 2012 r. do grudnia 2013 r. kwotę 35.589,72 zł z odsetkami ustawowymi szczegółowo określonymi w sentencji (pkt I); umorzył postępowanie w pozostałym zakresie (pkt II), a także rozstrzygnął o kosztach procesu.

W ocenie Sądu powódka, zatrudniona jako nauczyciel wychowawca w domu dziecka, podczas wykonywania powierzonych jej obowiązków zgodnie z harmonogramem (grafikiem dyżurów) wykonywała pracę w godzinach nadwymiarowych. Wszystkie godziny w ramach dyżurów z tygodniowych grafików (8 godzin dziennie) w okresie objętym sporem były wykorzystywane na opiekę nad dziećmi, nawet przed południem, ponieważ dzieci chodziły do szkoły na dwie zmiany, co wymagało ich odprowadzania i przyprowadzania i zapewnienia im opieki w czasie do obiadu. Wszystkie 40 godzin tygodniowo z grafiku przydzielone powódce były godzinami zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych, powyżej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych wynoszącego 26 godzin stosownie do treści art. 42 ust. 3 pkt 8 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (obecny jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1379 ze zm.; dalej również jako: Karta Nauczyciela). W czasie każdego dyżuru po 8 godzin dziennie powódka nie dysponowała 3 godzinami dziennie (14 tygodniowo), wolnymi od formalnej i faktycznej opieki i odpowiedzialności nad dziećmi, które mogłaby wykorzystać, jako tzw. godziny dyrektorskie.

Sąd uznał, że przepis art. 237 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (obecny jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 575 ze zm.; dalej również jako: ustawa nowelizacyjna), nie zawiera wyłączenia stosowania określonych przepisów dotychczasowych - co do czasu pracy wychowawców w domach dziecka - w okresie przejściowym, tj. w ciągu 2 lat od wejścia w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. nowej regulacji. Okres objęty sporem w sprawie pokrywa się z okresem obowiązywania przepisu przejściowego, utrzymującego wszystkie dotychczasowe uprawnienia tej grupy zawodowej, w tym również w zakresie 26 godzinnego tygodniowego wymiaru czasu pracy

wychowawców z wychowankami albo na ich rzecz. Wobec zmiany statusu wychowawców na ich niekorzyść przez wyłączenia tej grupy zawodowej z Karty Nauczyciela, ustawodawca wprowadził okres przejściowy, realizując orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, zalecające wyznaczenia odpowiedniego czasu obywatelowi w przypadku niekorzystnych dla niego zmian, aby mógł odnieść się do nowej dla niego sytuacji prawnej. Przepis art. 237 powołanej ustawy łągodził niekorzystne skutki zmiany statusu wychowawców i ich warunków pracy, jakie wprowadziła nowa regulacja prawna, która miała na celu zrównanie statusu prawnego osób zatrudnionych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na podstawie Karty Nauczyciela i po styczniu 2004 r. na podstawie ustawy o pracownikach samorządowych. Wymiar czasu pracy powódki wykraczał ponad obowiązujące pensum 26 godzin dydaktycznych, przez co pozostałe godziny były godzinami ponadwymiarowymi, o jakich mowa w art. 35 ust. 2 Karty Nauczyciela.

Według Sądu powódce należy się wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe planowane stałe, odgórnie, w tym samym wymiarze, w grafikach w całym okresie spornym, o jakich mowa w art. 35 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela, w wysokości wyliczonej według zasad z art. 35 ust. 3 tej ustawy, która nie była sporna między stronami. Powódka nie miała ustalonego odrębnie indywidualnego czasu pracy. W sytuacji, gdy wymiar czasu pracy powódki w okresie spornym miał swoje unormowanie – zgodnie z przepisem przejściowym art. 237 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – w przepisach Karty Nauczyciela, nie było podstaw do zastosowania przepisów Kodeksu pracy na podstawie art. 91c Karty Nauczyciela.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego pozwany zaskarżył skargą kasacyjną. Skargę oparto na pierwszej podstawie kasacyjnej, zarzucając:

a) błędną wykładnię art. 237 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez przyjęcie, że powódce w okresie objętym pozvem przysługiwało prawo do tygodniowego 26 godzinnego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (pensum), a w konsekwencji błędne przyjęcie, że w sprawie ma zastosowanie art. 35 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela;

b) naruszenie art. 42 ust. 3 Lp. 8 lit. a Karty Nauczyciela w brzmieniu

obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2012 r. tj. przewidującym dla powódki prawo do tygodniowego 26 godzinnego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (*pensum*) w związku z art. 204 pkt 11 lit. a i art. 237 ust. 1 i ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez jego zastosowanie w sprawie pomimo tego, że w okresie objętym pozwem regulacji tej stosowana do powódki wymieniona ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela już nie zawierała;

c) naruszenie art. 35 ust. 2 i ust. 3 Karty Nauczyciela w związku z art. 204 pkt 11 lit. a i art. 237 ust. 1 i ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez jego zastosowanie w sprawie w sytuacji, gdy powódce w okresie objętym pozwem nie przysługiwało prawo do tygodniowego 26 godzinnego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (*pensum*);

d) naruszenie art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela w związku z art. 204 pkt 11 lit. a i art. 237 ust. 1 i ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez niezastosowanie do czasu pracy powódki w zakresie nieuregulowanym wymienioną ustawą – Kartą Nauczyciela przepisów Kodeksu pracy.

Pozwany wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie apelacji i zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji w pkt I przez oddalenie powództwa w całości oraz rozstrzygnięcie o kosztach procesu i postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o oddalenie skargi oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie kasacyjne według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotą sporu było ustalenie, czy powódce, zatrudnionej przed dniem 1 stycznia 2004 r. jako nauczyciel mianowany w pozwanym domu dziecka, pracującej w wymiarze ośmiu godzin dziennie, przysługiwało w okresie od lutego 2012 r. do grudnia 2013 r. wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe, wynikające z przekroczenia nauczycielskiego pensum 26 godzin tygodniowo.

W celu ustalenia adekwatnej normy prawnej należy się cofnąć do ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 137, poz. 1304), która w art. 2 pkt 1 lit. b do treści pragmatyki nauczycielskiej dodała art. 1 ust. 1a Karta Nauczyciela. Na skutek tej nowelizacji pragmatyce nauczycielskiej podlegali nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni przed dniem 1 stycznia 2004 r. w publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych, działających na podstawie ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej. Unormowanie to potwierdzało uprawnienia nauczycielskie pedagogów zatrudnionych w tych placówkach w latach 2000 – 2004. Natomiast osoby zatrudnione po dniu 1 stycznia 2004 r. nie miały uprawnień, wynikających z Karty Nauczyciela; były zatrudnione na podstawie ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych, a później na podstawie ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (obecny jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 902) i obowiązywał je czterdziestogodzinny tydzień pracy.

Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2009 r. Nr 1, poz. 1) zmieniony został art. 42 ust. 3 Lp 8 lit. a Karty Nauczyciela, któremu nadano treść: „Tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze zajęć ustala się (...) według następujących norm: wychowawcy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego (...) 26 godzin”. Oznaczało to ustalenie niższego pensum dla wychowawców zatrudnionych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, o ile zatrudnienie ich nastąpiło przed dniem 1 stycznia 2004 r., zaś wymiar ich czasu pracy nie został określony w inny sposób (tj. na podstawie art. 42 ust. 2a, ust. 4a lub ust. 7 Karty Nauczyciela). Powyższe pensum nie dotyczyło jednak osób zatrudnionych począwszy od dnia 1 stycznia 2004 r., albowiem nie podlegały one przepisom Karty Nauczyciela.

Istniała więc dychotomia praw osób zatrudnionych na tych samych stanowiskach, determinowana datą zatrudnienia. Niewątpliwie mogło to powodować animozje i poczucie nierównego traktowania.

W celu ujednolicenia sytuacji prawnej wszystkich pracowników - wychowawców placówek opiekuńczo-wychowawczych, przyjęta została ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która na podstawie art. 204 pkt 1 lit. a uchyliła z dniem 1 stycznia 2012 r. art. 1 ust. 1a Karty Nauczyciela. W ocenie Sądu Najwyższego oznacza to, że – co do zasady – od dnia 1 stycznia 2012 r. do pracowników domów dziecka nie stosuje się Karty Nauczyciela. Wykładnia wyjątków od tej zasady nie powinna prowadzić do ich poszerzania.

Relevantny art. 237 ust. 1 ustawy nowelizującej stanowił, iż w stosunku do osób, o których mowa w art. 1 ust. 1a Karty Nauczyciela, w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zatrudnionych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w art. 228 ust. 1 i art. 229 ust. 1-7, ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela stosuje się przez okres 2 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Natomiast w myśl ust. 2 tego artykułu - osoby, o których mowa w ust. 1, po upływie 2 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stają się pracownikami samorządowymi w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2014 r., poz. 1202 oraz z 2015 r., poz. 1045 i 1220).

Zdaniem Sądu Najwyższego z art. 237 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej wynika, że w stosunku do nauczycieli wychowawców, zatrudnionych przed dniem 1 stycznia 2004 r., (o których mowa w art. 1 ust. 1a Karty Nauczyciela, w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy) stosuje się nadal Kartę Nauczyciela przez okres 2 lat. W ocenie Sądu Najwyższego z wykładni językowej przepisu art. 237 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej wynika, że do wymienionych w nim osób, a zatem też do wychowawców placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, takich jak powódka, przez wskazany okres 2 lat (obejmuje on okres objęty pozwem) stosuje się Kartę Nauczyciela w aktualnym brzmieniu, a zatem w wersji obowiązującej w dniu 1 stycznia 2012 r. Gdyby celem ustawodawcy było utrzymanie wszystkich uprawnień nauczycielskich w stosunku do nauczycieli zatrudnionych przed dniem 1 stycznia 2004 r. – użyłby w ostatnim zdaniu art. 237 ust. 1 sformułowania: „ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2012 r., stosuje się przez okres

2 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy”.

We współczesnej nauce prawa wskazuje się, że nadawanie prymatu *paremii clara non sunt interpretanda* (M. Zieliński, Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki, LexisNexis 2012, s. 56-57), nie jest przekonujące, gdy powszechnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego dopuszcza się przełamanie sensu językowego (O. Bogucki, Wykładnia funkcjonalna w orzecznictwie najwyższych organów władzy sądowniczej, Wyd. Wydziału Prawa Uniwersytetu Szczecińskiego 2001, s. 51-81, 159-174, 236-252), pociąga za sobą prakseologiczną niezgodność. Z jednej strony żąda zakończenia procesu wykładni, z drugiej oczekuje kontynuowania go. We współczesnej nauce i praktyce sądów, zwyciężył pogląd, zgodnie z którym wykładnię należy kontynuować przy wykorzystaniu wszystkich trzech grup dyrektyw interpretacyjnych, bez względu na stopień jasności rezultatu wykładni otrzymanego w wyniku zastosowania dyrektyw chronologicznie wcześniejszych (dyrektyw językowych, systemowych, funkcjonalnych). Jednakowe rezultaty interpretacji otrzymane według tych trzech typów dyrektyw wzmacniają uzyskany rezultat wykładni i taka sytuacja winna być typowa w każdym przypadku poprawnie przeprowadzonej egzegezy. Różnice rezultatów wykładni językowej, systemowej i funkcjonalnej wymagają podjęcia decyzji o pierwszeństwie któregoś z nich (M. Zieliński, *Clara non sunt interpretanda* - mity i rzeczywistość, ZNSA 2012 nr 6, poz. 18-21; M. Zieliński, Wykładnia, s. 238).

Kierując się tymi konstatacjami konieczne było również odwołanie się do wykładni systemowej i funkcjonalnej.

Po pierwsze - niezrozumiałym byłoby „zamrożenie” przez ustawodawcę na datę 31 grudnia 2011 r. sytuacji prawnej określonej części pracowników pedagogicznych zatrudnionych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, których - w przeciwieństwie do pozostałych nauczycieli - nie dotyczyłyby kolejne zmiany przepisów Karty Nauczyciela następujące w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. Po drugie - nietrafny jest argument powódki podniesiony w odpowiedzi na skargę kasacyjną, iż stosowanie do osób wymienionych w art. 1 ust. 1a Karty Nauczyciela w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2012 r., przepisów Karty Nauczyciela w brzmieniu aktualnym, oznaczałoby, że art. 237 ust.

1 ustawy nowelizującej „nie miałby jakiegokolwiek znaczenia prawnego”. Twierdzenie to mogłoby być prawdziwe jedynie wówczas, gdyby na skutek zmian wprowadzonych do Karty Nauczyciela ustawą nowelizującą, zbiór przepisów dotyczących pracowników pedagogicznych zatrudnionych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych pozostawałby zbiorem pustym lub prawie pustym. Tymczasem w analizowanym przypadku taka sytuacja nie zachodzi.

Ustawą nowelizującą uchylone zostały art. 1 ust. 1a i art. 9 ust. 1a Karty Nauczyciela, dotyczące podlegania tej ustawie nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych przed dniem 1 stycznia 2004 r. w publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych, a także kwalifikacji wymaganych od nauczycieli zatrudnionych w tych placówkach. Ponadto zmienione zostały: art. 1 ust. 2 pkt 4, art. 3 pkt 1-3, art. 6a ust. 12, art. 9 ust. 1 i ust. 1a, art. 9b ust. 1, art. 9c ust. 4 pkt 1 i 2, art. 9g ust. 11a pkt 5, art. 9g ust. 11a pkt 8, art. 9g ust. 11b, art. 20 ust. 8, art. 28 ust. 1, art. 35 ust. 1, art. 42 ust. 3 Lp 8 lit. a, art. 42 ust. 7a, art. 49 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela.

Z powyższego wykazu wynika, że ustawą nowelizującą uchylone lub zmienione zostały przepisy dotyczące: definicji ustawowych, upoważnienia do wydania rozporządzenia w sprawie ocen pracy nauczycieli zatrudnionych w placówkach, kwalifikacji wymaganych od nauczycieli zatrudnionych w placówkach, nadania nauczycielowi zatrudnionemu w placówce kolejnego stopnia awansu zawodowego, wpisu na listę ekspertów, przydzielania stażyście opiekuna, podjęcia pracy przez nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym, rejestracji czasu pracy, odprawy pieniężnej, godzin ponadwymiarowych, funduszu nagród. Począwszy od dnia 1 stycznia 2012 r. przepisy te nie miały więc zastosowania do nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych przed dniem 1 stycznia 2004 r. w publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych.

Natomiast, w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2013 r., do tej grupy zawodowej znajdowały zastosowanie pozostałe przepisy Karty Nauczyciela, dotyczące m.in.: obowiązków nauczycieli (art. 6), nawiązania, zmiany i rozwiązania stosunku pracy (art. 10 i nast., za wyjątkiem przepisów dotyczących

odprawy pieniężnej), warunków pracy i wynagrodzenia (art. 29 i nast., za wyjątkiem przepisów dotyczących godzin ponadwymiarowych i czasu pracy), nagród jubileuszowych (art. 47 i nast.), uprawnień socjalnych i urlopów (art. 53 i nast.), ochrony zdrowia (art. 72 i nast., w tym urlopu dla poratowania zdrowia), odpowiedzialności dyscyplinarnej (art. 75 i nast.), uprawnień emerytalnych (art. 86 i nast.). Obowiązywanie powyższych przepisów w brzmieniu aktualnym w stosunku do nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych przed dniem 1 stycznia 2004 r. w publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych, wynika bezpośrednio z dyspozycji art. 237 ust. 1 ustawy nowelizującej.

Zdaniem Sądu Najwyższego celem ustawodawcy, który dokonał nowelizacji przepisów Karty Nauczyciela w opisany wyżej sposób, było stopniowe zbliżanie statusu prawnego pracowników pedagogicznych zatrudnionych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, niezależnie od daty ich zatrudnienia. Szczególny status zawodowy osób zatrudnionych na tych stanowiskach przed dniem 1 stycznia 2004 r. nie uległ natychmiastowemu zniesieniu, lecz ustawodawca przewidział dwuletni okres przejściowy, w którym zostały one pozbawione części uprawnień. Jednakże w okresie tym pracownicy pedagogiczni placówek zachowali m.in. prawo do nagród jubileuszowych, uprawnień socjalnych i urlopów, urlopu dla poratowania zdrowia.

Ustawą nowelizującą zmieniony został także art. 42 w ust. 3 Lp 8 lit. a Karty Nauczyciela, który przewidywał, że tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, dla wychowawców zatrudnionych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego wynosił 26 godzin. Począwszy od dnia 1 stycznia 2012 r. powyższy przepis nie zawiera już regulacji dotyczącej tej grupy zawodowej.

Z uwagi na treść art. 237 ust. 1 ustawy nowelizującej, który nakazywał stosować do osób, o których mowa w art. 1 ust. 1a Karty Nauczyciela (w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2012 r.), przepisy Karty Nauczyciela przez okres 2 lat od wejścia w życie tej ustawy, należy przyjąć, że w okresie tym czas pracy wychowawców zatrudnionych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych był

uregulowany w art. 42 ust. 1 i ust. 2 Karty Nauczyciela. Zgodnie z powołanymi przepisami czas pracy nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć nie mógł przekraczać 40 godzin na tydzień. W ramach czasu pracy nauczyciel obowiązany był realizować: 1) zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, 2) inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, 3) zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym. W konsekwencji trzeba przyjąć, że w okresie objętym sporem powódkę obowiązywał czterdziestogodzinny tydzień pracy.

Wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni przed dniem 1 stycznia 2004 r. w publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych mieli możliwość w okresie prawie półrocznego *vacatio legis*, a także w okresie przejściowym dwóch lat (od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r.) przejścia do pracy w innej szkole, w której korzystaliby w pełni z pragmatyki nauczycielskiej.

Reasumując - wykładnia językowa, systemowa oraz funkcjonalna wskazują, że po dniu 1 stycznia 2012 r. wychowawcy placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego utracili część dotychczasowych przywilejów w celu stopniowego zrównywania ich statusu prawnego z pozostałymi osobami zatrudnionymi w tych placówkach na takich samych stanowiskach.

W ocenie Sądu Najwyższego powołane przepisy stanowiły samodzielną podstawę prawną do wyznaczania powódce w spornym okresie wymiaru zajęć z wychowankami w ilości 8 godzin dziennie i 40 godzin tygodniowo. Wprawdzie analogiczny wymiar czasu pracy wynikał z art. 129 § 1 k.p., jednak z uwagi na regulację zawartą w Karcie Nauczyciela, nie było potrzeby stosowania tego przepisu na podstawie art. 91c Karty Nauczyciela. Ponieważ w okresie objętym pozwem powódce nie przysługiwało już pensum w wymiarze 26 godzin, nie mogła ona pracować w godzinach ponadwymiarowych i przepis art. 35 ust. 2 i ust. 3 Karty Nauczyciela nie mógł mieć zastosowania w niniejszej sprawie. Zarzuty skargi kasacyjnej okazały się więc częściowo zasadne.

Zarazem wskazać należy, że zmiana warunków płacy, która wynika wprost z ustawy, rozporządzenia lub innego aktu prawa (np. uchwały organu prowadzącego) może być - co do zasady - dokonana także na niekorzyść pracownika. Zmiana

przepisów ustawowych dookreślających treść stosunku pracy powoduje zmianę obowiązków i praw stron z mocy prawa, niezależnie od ich woli (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2009 r., II PK 277/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 290). Natomiast jeżeli chodzi o kwestię składania wypowiedzenia zmieniającego nauczycielom zatrudnionym na podstawie mianowania, to do takich nauczycieli nie stosuje się art. 42 k.p. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1999 r., I PKN 595/98, OSNP 2000 nr 8, poz. 300).

Wadliwa wykładnia prawa, dokonana przez Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku, implikowała jego uchylenie na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, wraz ze zgłoszonym przez pozwanego wnioskiem restytucyjnym, opartym na treści art. 415 k.p.c.

kc